

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCOVENECC

Izhaja vsak dan s izjemo razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire; Edizione domenica, anno 34 Lire; Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 823

Odbiti poskusi izvidnic na egiptskem bojišču

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Poskusi sovražnih izvidniških oddelkov, ki jih je podpiral močan ogenj topništva, so bili odbiti na egiptskem bojišču.

Nemški lovci so v boju sestrelili 3 sovražna letala.

Letalski poskusi so bili izvedeni na Gelo in Comisom in od angleških letal je bilo od protiletalskega topništva v plamenih sestreljeno pri Comisu eno letalo, neko drugo je bilo hudo poškodovano in je moralo pristati pri Marini di Ragusa. Letalec je bil ujet. Poročajo, da je bila med civilnim prebivalstvom ena oseba ubita in nekaj ranjenih, škoda pa je majhna.

Navdušenje v Tuniziji nad italijanskimi zmagami

Tunis, 28. avgusta. AS. Letalske in pomorske bitke na Sredozemskem morju, ki so se končale z bleščečimi italijanskimi zmagami, so napravile globok vtis na prebivalstvo v Tuniziji. Z obale so mogli ljudje opazovati potek bojev. Iz Bizerte so videli, kako so se potopile štiri ladje. Pred rtičom Bon se je potopila ena križarka in neka prevozna ladja. Italijanska kolonija je ponosna navdušena nad dokazi junaštva in nad odličnimi uspehi.

Ducejeva podpora žrtvam potresa v Albaniji

Rim, 28. avg. AS. Duce je naklonil milijon lir za podporo žrtvam potresa, ki je včeraj razdejal malo mesto Piškepejo v severni Albaniji in druge manjše kraje.

Izredno junaštvo italijanskih bataljonov v boju ob Donu

Donsko bojišče, 28. avg. AS. Posebni dopisnik agencije Stefani javlja: Od 20. avgusta naprej so Rusi napadali skupino italijanskih divizij ob Donu. Nekaj dni poprej je nasprotnik nagrmadil številne čete in se znal pri tem dobro zakrinkati. Boljševiške čete so se zbrale na vzhodni obali Dona in hotele uničiti Italijane, ki so varovali prehode čez reko. Napad je bil silen, ker so ga podpirali številni mozarji in manjši topovi. Ruska pehota, ki je bila po številu močnejša, je pritiskala na naše oddelke in jih zapletla v trde spopade. Opoldne istega dne je bil položaj spet uravnotežen zaradi protinapada, ki so ga izvedli bataljoni črnih srajc. Sovražnika so vrgli čez reko, nakar je 21., 22. in 23. z novimi srditimi napadi, ki so zahtevali silne izgube, poskušal svojo srečo. Navzlic strahotnim žrtvam, ko so ruski poveljniki gnali vojske v klavnico po nalogu političnih komisarjev, je bil ves njihov napor zaman. Jasni cilji teh obupnih ruskih napadov je bil, da so omilili pritisk nemških čet pri Stalingradu in preprečili večjim nemškim enotam, da bi pritisnale proti sovjetu cilju. Toda italijanski vojaki niso le vzdržali vse teže tega napada, temveč so pokazali vse odlike svojega visokega junaštva in so želi polno priznanje in obudovanje od strani nemške divizije, ki je stala ob njihovem boku. 24., 25. in 26. je nasprotnik ponovil svoje poskuse pod silnim topniškim ognjem. Razmerje med silami je bilo 1:6 za nasprotnika. Vsi ti boji so potekali v znaku silne spretnosti, čistega junaštva in odločne volje ter

Hitlerjev glavni stan, 28. avg. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na Kavkazu so si planinske čete izsilile prehod še čez druge visinske prelaze. Raprsni sovražni oddelki so bili uničeni.

Zahodno od Stalingrada si pridobiva nemški napad prostor kljub žilavemu sovražnemu odporu. Pri obrambi in pri obupnih sovražnih protinapadih je bilo samo včeraj v območju enega armadnega zbora s sodelovanjem protiletalskih topov uničenih ali zaplenjenih 135 sovjetskih tankov. Močni oddelki bojnih letal so uničujoče posegali v boje na zemlji. Prav tako so letala bombardirala Stalingrad in zveze v zaledju in to podnevi in ponoči. Dve veliki tovarni ladji in ena petrolejska ladja so bile na Volgi zažgane.

Na bojišču pri Donu so nemške in italijanske čete odbile sovražne napade.

Zahodno od Kaluge in pri Rževu so bile na mnogih krajih skupno z letalstvom razbite sovražne priprave za napad. Krajevni sovražni napadi so propadli.

Južno od Ladoškega jezera je sovražnik napadel z velikimi silami nemške postojanke. Sovjeti so bili po težkem boju in deloma s protisunkni odbiti in vrženi nazaj, pri tem pa je bilo 35 tankov uničenih.

Sovjetsko letalstvo je včeraj v letalskih bojih ali pa obstreljevano od protiletalskega topništva izgubilo 101 letalo, sedem letal pa je bilo uničenih na tleh. Pogresamo eno lastno letalo.

Pri poletih nad zasedeno ozemlje na zahodu je bilo včeraj v letalskih bojih sestreljenih 15 letal, od prednjih stražarskih folnov pa troje letal. Lastnih izgub ni bilo.

Nad brezuspešnimi dnevnimi motilnimi poleti nad zahodno in severozahodno Nemčijo so skupine angleškega letalstva v noči na 28. avgust zlasti napadla mesto Kassel. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. V stanovanjskih predelih je nastala stvarna škoda in škoda

velikega bojnega duha, ki so ga pokazali Italijani. Posebno so se odlikovale čete divizije črnih srajc »Tagliamento«, potem bersalierski polki, ki so se odlikovali že v napadih na ruske oklepne oddelke v donslem izlivu. Konjeniški polki so se izkazali, ker so svojo nalogo odlično izvršili in vrgli nasprotnika v njegovo izhodiščno postojanko. Najstarejša divizija ekspedicijskega zbora »Pasubio«, ki je prispela že lani v Rusijo, je pokazala, kaj so italijanski bojevniki. Ob postojankah, ki jih je ta divizija branila, so imeli Rusi samo v enem napadu več sto mrtvih. Konjeniški polki so v celoti uničili dva ruska bataljona. 79. polk je preстал vse hude borbe, čeprav je bil sovražnik številčno močnejši. Vojaki so sovražnika odbijali z ročnimi bombami in baioneti in zdesetkali napadalca. Neki konjeniški polk pa se je najbolj odlikoval. Konjeniki so skočili s koni in podprti s topništvom so naskočili nasprotnika in ga poznali v beg. Večkrat so bili Sovjeti odbiti in imeli težke izgube, toda naši konjeniki si niso privoščili počitka, temveč so napredovali naprej in preprečili sovražniku, da bi razvrstil svoje nove čete v boji. Italijan, letalstvo je neprestano posegalo v borbe. S svojimi ogledovanji je vedno pravočasno obveščalo poveljstvo o premikanju nasprotnikovih sil, ki so silile proti domu in s tem omogočale, da so bili vsi sovražnikovi poskusi pravočasno preprečeni. Lovska letala pa so neprestano obstreljevala avtomobilska vozila, korakajoče čete in boljševiške postojanke.

Duce in Hitler sta postavila nove temelje Evropi

Nova pravna organizacija bo ustalila evropski red

Berlin, 28. avg. AS. List »Völkischer Beobachter« objavljia članek ministra Franka, generalnega guvernerja bivšega poljskega ozemlja. Članek proučuje bodočo ureditev Evrope.

Članek v uvodu poudarja, da se bo ta ureditev Evrope izvedla po načrtu, ki sta ga sestavila Duce in Hitler med svojim razgovorom meseca septembra. Minister poudarja, da Evropa še ni popolnoma pravna enota in zato mednarodno pravo nima svojega pravega temelja. Lahko pa se računata, da se bo tokrat prvič v evropski zgodovini pod vodstvom Italije in Nemčije izločilo vse tisto, kar je bilo do sedaj pomanjkljivo v mednarodnem pravu in v bodoče se ne bo več zgodilo, da bi izbruhnile vojne, ki bi škodovala Evropi. Novi red v Evropi pa ne bo raznarodoval ali pa nasilno vsiljeval drugim narodom načina vladanja, ki je ljub državam Osi, ampak se bo poskrbelo predvsem za to, da se doseže pravilnejša razdelitev dela.

Minister Frank je nato poudaril, da sloni novi evropski red na volji Evrope, ki si hoče ustvariti skupnost, v kateri bo vsak narod našel svoje civilizacijsko poslanstvo za obnovo Evrope.

Roosevelt kliče vazale na odgovor

Tokio, 28. avgusta. AS. »Japan Times« piše, da je predsednik Roosevelt poklical v Washington ministrske predstavnike Nove Zelandije, Avstralije in Južne Afrike. V Washingtonu bo Roosevelt imel z njimi posebno konferenco.

Stavka v Fordovih tovarnah

Lisbona, 28. avg. AS. List »Times« v New Yorku poroča, da so stopili v stavko delavci v Fordovih tovarnah Willow Rund in v letalskih tovarnah podjetja Curtiss-Wickers. Delavci stavkajo tudi v raznih tovarnah v Everetu in Pittsburghu. Delavci so začeli stavkati, ker zahtevajo višjo mezd.

Prehod čez kavkaške prelaze

na poslopih. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so po dosedanjih poročilih sestrelili 33 napadajočih angleških bombnikov.

V času od 14. do 27. avgusta je angleško letalstvo izgubilo 313 letal, in sicer od tega 52 nad Sredozemskim morjem in nad Severno Afriko. Med istim časom smo v boju proti Angliji izgubili 63 lastnih letal.

Podnevi v pretekli noči je nemško letalstvo napadlo vojaško važne cilje na angleški južni obali in v srednji in vzhodni Angliji. Letala so metala rušilne in zažigalne bombe.

Bern, 28. avgusta. AS. Položaj v Rusiji vsiljuje angleškimi vojaškimi opazovalcem dve mučni ugotovitvi, kakor to poudarjajo dopisniki švicarskih listov:

1. Timoško je moral vreči v boj svoje zadnje rezerve;

2. sovjetske čete so zelo izčrpane, zlasti pa tiste čete, ki so določene za obrambo Stalingrada.

Položaj je tako težak, da v Londonu govorijo o preosnovi vojnega kabineta.

Angleži ne verujejo v sovjetske uspehe

Bern, 28. avg. AS. Angleške in ameriške agencije in londonski komentatorji ne pripisujejo ofenzivi generala Žukova tistega pomena, kakor v Moskvi. Ti komentatorji celo opozarjajo občinstvo, da naj se ne predaja neupravičenemu optimizmu, da Sira se vti, da Churchill ni prinesel iz Rusije preveč dobrih vtisov. Moskva pa pretirava pomen Žukove ofenzive zaradi tega:

1. zaveznikom je treba dokazati, da odpor sovjetske vojske še zasluži konkretno pomoč Anglije in Amerike;

2. opozoriti je treba na generala Žukova in tako postaviti v senco maršala Timošenka, ki je do sedaj doživel same poraze.

Dejansko je moskovski radio objavil, da je bil armadni general Žukov imenovan za prvega pobočnika obrambnega komisarja, to je za desno roko samega Stalina.

Utrjena obramba Stalingrada

Berlin, 28. avg. AS. Pristojni krogi poudarjajo, da so bili vsi sovjetski napadi zahodno od Stalingrada odbiti. S tem v zvezi podčrtavajo, da so

Sovjeti med Donom in Volgo zgradili mogočne utrdbe in obrambni pas pri Stalingradu je globok približno 20 kilometrov. Kljub temu pa so nemške in zavezniške čete ohranile pobudo v svojih rokah. Zato je jasno, da so sedaj boji pri Stalingradu silno divji in posebni vojni poročevalci že poročajo, da so sovjetski oddelki na odseku pri Stalingradu umikajo.

Boji na Kavkazu

Berlin, 28. avg. AS. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja podrobnosti o bojih, ki zdaj potekajo na južnem odseku vzhodnega bojišča. To poročilo pravi med drugim:

Sovjetske čete so na raznih ladjah poskušale prodrati skozi ožino pri Kerču. Nemško obrežno topništvo pa je streljalo tako dobro, da je bilo pet ladij zažganih, ena pa je bila hudo poškodovana.

Južno od Kubana so te dni sovjetske čete imele tako velike izgube, da so morale odnehati s svojimi protinapadi.

Na Kavkazu so nemške čete razširile svoje postojanke, sovjetske čete pa se v neredu umikajo. V nekem spopadu visoko v gorah so nemški planinski lovci zasedli neko postojanko in sicer se je boj razvijal tako tesno, da so morale čete zavzeti naselje hišo za hišo. Med letalskimi boji nad Kavkazom so nemška lovka letala sestrelila 10 sovražnih letal.

Jugozahodno od Stalingrada se je nemški oklepni diviziji posrečilo prodrati 40 km globoko v ozadje sovražnih postojank. Tudi včeraj je nemško letalstvo razbijalo sovražne postojanke. Uničenih je bilo 26 tankov, skladišče goriva, 19 topov pa je bilo zadetih v polno in so bili prisiljeni k molku. Letala so tudi po načrtu napadala sovrzne prometne zveze v zaledju in razne prevoze. Nemška lovka letala so pri spremljavi nemških bombnikov v bojih sestrelila 14 sovražnih letal.

Podrobnosti o bitki pri Salomonskih otokih osmešile ameriške trditve

Rim, 28. avg. AS. Vlada Združenih držav je objavila, da je ameriška mornarica pri Salomonskih otokih dosegla veliko zmago. Ameriški in angleški listi so objavili pod velikimi naslovi uradna poročila, sedaj pa je agencija Reuter objavila posebno poročilo, ki zelo omejuje obseg te zmag.

Ameriške vojne edince so namreč križarile vzhodno od Salomonskih otokov. Tam so zvedele, da se otočju bliža oddelek japonske mornarice. Ameriške ladje so začele peklensko streljati v tisto smer, koder bi imelo priti japonsko brodograd. Ameriške ladje so v presledkih streljale tri dni, nato pa so poslale izvidnice pogledat, kaj je doživel medtem sovražnik. Izvidnice pa japonskega brodograda niso mogle najti. Tudi izvidniška letala so se vrnila brez podatkov.

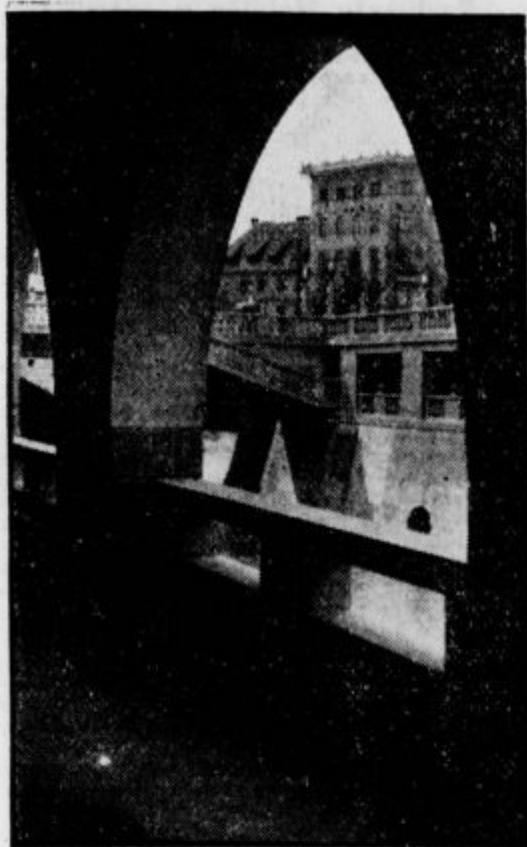
To pa je ameriški admiralijeti zadostovalo, da je objavila uradno poročilo, v katerem pravi, da je japonska mornarica zbežala in da je ameriška mornarica zmagala.

Angleži ustavili in preiskali portugalski parnik

Lisbona, 28. avgusta. AS. Semkaj je priplula v terek potniška ladja »Lima«, ki je prišla iz Azorov. Pred prihodom v pristanišče Porto je angleška korbeta ustavila parnik in ga popolnoma preiskala. Vsa pošta, ki jo je ladja vozila, je bila zaplenjena in so jo prenesli na krov angleške korbete. Gre večinoma za portugalsko pošto, ki so jo z Azorov poslali domov.

Ljubljanske ribarnice bodo v kratkem dokončane

Trg pred tržnicami ob Kresiji bodo te dni uredili. Sedaj ga katanizirajo in bo tako tudi Pogačarjev trg kot zadnji dokončno urejen. S tem bodo zaključena gradbena dela zunaj novih tržnih stavb. Tudi cesta ob Kresiji in stebrišču je že dotlakovana in vse, kar še ostane, je dokončno ureditev ribarnice, kar pa na zunaj ni videti.

Pogled s pokritega hodnika, ki vodi iz ribarnice do trimostja.

Doslej je le malokoga zanesla radovednost v ribarnice same in zato skoraj nihče ne ve, da je tudi tu že vse v glavnem dokončano.

V ribarnicah so že postavljene in zbrusene iz umetnega kamna pripravljene kadi, v katerih bodo žive ribe. Takih kadi je sedaj pet, pa je še prostora, če bo treba, da bodo lahko postavili nove. Po dve in dve kadi imata nekako v sredi ribarnice lične mize iz umetnega kamna, za katerimi bodo stalji prodajalci. Tako bodo prodajalci lahko ne da bi hodili ali imeli veliko dela na

mestu segali v kadi in lovili ribe ter jih polagali na mizo pred kupce. Vsaka kadi ima poseben dotok za vodo in poseben odtok. V ribarnicah bo urejeno tudi še posebno skladišče za večjega prodajalca rib. Kletni prostori, v katerih so pravzaprav ribarnice, so prav lični. Strop je obokan in sicer tako, da sloni na opečni oboki na železobetonskih prekladah, ki gredo počez čez strop prav lepo poživlja celotni vtis, ki ga ribarstvo, da pečni oboki niso bili ometani, pač pa so bile rege med opekami lepo zamazane. Tako strop prav lepo poživlja celotni vtis, ki ga ribarnice napravijo. Okna, ki gledajo vsa na Ljubljano, so seveda bolj majhna, približno takšna, kakor so okna pri kletih mesarskih tržnic. Pač pa nimajo ta okna polkrožnega oboka. Zato je v ribarnicah dovolj svetlobe. Za čistočo je dobro poskrbljeno. Tla so iz brušenega blaka in imajo več odtokov, tako da bo čiščenje kaj lahko in enostavno. Tla se bodo enostavno polila z vodo, ki bo odplavila vso nesnago. Isto velja za mize in kadi iz umetnega kamna.

Dostop v ribarnice bo z dveh strani; kar bo gospodinjam prav gotovo všeč. V eni smeri bodo gospodinje lahko šle v ribarnice že s spodnjega franciskanskega mosta za pešce. Tam bodo krenile po stopnicah navzdol in prišle na sedaj pokriti spodnji hodnik z lepimi oboki, ki nosijo stebrišče nad njim. Na tem, razmeroma precej dolgem in širokem hodniku, ki ima lično betonsko ograjo, bodo gospodinje naletale že na prve prodajalce. Tu bodo namreč, kadar bo seveda sezona, prodajali žabje krake, rake, školjke in podobno drobnarijo razen rib. Na koncu hodnika bo vstop v ribarnico, kjer bo gotovo vedno dokaj živahno. Gospodinja, ki bo že grede na trg šla v ribarnico, bo lahko zapustila ribarnice po polžastem stopnišču, ki vodi na Pogačarjev trg, odnosno pod stebrišče ob mesarskih tržnicah. To polžasto stopnišče je tudi edino, ki še deloma čaka na dokončno ureditev. V njem je bilo napravljeno lično z balustrado okrašeno okno, ki gleda na Ljubljano. To okno bodo uredili sedaj tako, da bo na notranji strani, torej proti ribarnici kakor nekakršna kapelica, ki bo gotovo poživljala arhitekturo ribarnice. Gospodinje, ki bodo s trga grede hotele v ribarnico, bodo šle seveda po polžastih stopnicah navzdol in nato naprej ob hodniku na trimostje. V ribarnicah samih je treba dokončati le okno v stopnišču, vložiti šipe v okna in prebeliti zid, pa bo vse opravljeno. To bo pa mogoče napraviti v najkrajšem času.

Z ureditvijo ribarnice bo seveda rešeno tudi vprašanje stebrišča. V stebrišču bodo dobili svoj prostor prodajalci mlečnih izdelkov, ki bodo tako zavarovani proti soncu in padavinam. Ko se bo

Zadnje slovo od umorjenega Fortunata Majdiča

Ljubljana, 28. avgusta.

Oba dneva, ko je ležal pokojni Fortunat Majdič v kapelici sv. Andreja, je veliko število tistih, ki so prihajali, da ga pokropijo zadnjič, preden nastopi pot vsega minljivega, dokazovalo, koliko hvaležnih prijateljev in znancev si je pridobil v svojem življenju. Čeprav ni s svojo službo opravljal nobenega vidnejšega posla, si je s svojim zasebnim delom, ki ga je vsega posvetil dobroteljski in napredku tistih, za katere je bilo vedno premalo zanimanja, namreč rokodelskih vajencev in pomočnikov, pridobil prijateljev, ki so se z ljubeznijo oklenili njegove požrtvovalne delavnosti.

Ker je bil delaven dan in pogreb v četrtek ob štirih popoldne, prav večina njegovih prijateljev ni mogla prihiteti, da ga pospremi na zadnjo pot, saj so jih zadrževale službe po vseh delih mesta. Kljub temu pa so dovolj zgovorno govorili

cvetje ob njegovi krsti in skromni šopki, ki so jih položili neznanci, da cenijo mnogi njegovo žrtve. Pa tudi mnogo pogrebcev je prihitelo, celo mnogo takih, ki pokojnega niti poznali niso, pa so prišli zato, da pokažejo vse svoje ogorčenje nad zločinskimi postopanjem zasleplencev, ki mislijo, da lahko smrt uniči poštenost in načela. Častno so bili zastopani obrtniki, pomočniki in vajenci. Prav v lepem številu so se odzvali tudi uradniški tovariši z Visokega komisariata. Visokega Komisarija je na pogrebu zastopal viceprefekt dr. Bissia.

V kapelici sv. Andreja je najprej šentpetrski župnik dr. Košmerlj blagoslovil v spremstvu duhovščine pokojnikove zemске ostanke, nato pa je pevski zbor »Ljubljana« zapel žalostinko. Dolg sprevod je krenil nato do cerkve, kjer so opravili pogrebne molitve in kjer je zbor zapel žalostinko. Tudi ob grobu so se pevci poslovlili od mladega in tihega delavca.

V temnih globinah kriminalnega življenja

Ljubljana, 28. avgusta.

Kazenske razprave pred sodnim dvorom v dvorani 79 so ta teden pokazale v kričavih slikah razdrapano življenje, ki valovi na dnu kriminala. Mladi tipi, ki so komaj odrasli šolji in ušli nadzorstvu skrbnih starišev, so krenili na kriva pota, spuščali so se v razne drzne vplodne posle, vse svoje delovanje so osredotočevali le na začasnemu koristi jim donosajoče blagovne dobrine, postajali so celo iniciatorji in organizatorji zločinov proti imovini svojega bližnjega. V nekaterih primerih so tem mladim tipom pomagali starejši ljudje, ki še niso bili popolnoma seznanjeni z zločinstvi. Značilno je dalje, da se množe ponemerni.

Mali kazenski senat je te dni sodil 9 oseb, ki so kradle po skupinah kar na debelo. Proti tem osebam je državni tožilec dvignil 3 obtožnice. V prvi obtožnici je naštel 6 obtožencev, prav mladih in nekaj tudi v starejših letih. Ta skupina je letos marca napravila več vplomnih tatvin, s katerimi si je prilastila 6 kg bakra, 20

kg svinca in 45 kg medenine. Vrednost teh kovin je bila cenjena na 19.000 lir. Ti lopovi so si prilastili dalje 220 l bencina in 5 avtomobila. Naposled sta 2 člana te družbe odnesla neki zasebni 12 kg masti, 2 kg salame, 2 kg masla, 19 klobas, 3 kg slanin in 30 kg prekaljenega svinjskega mesa za skupno vrednost 2.000 lir. Druga skupina, h kateri je spadal tudi en član prve, je osleparila neko zasebno Marijo K. za 4915 nemških mark. Zasebnica je zaupala članu te skupine ter mu izročila marke, da jih zamenja za lire. Družba pa je za marke zamenjala lire, skupaj 22.117 lir, porabila za sebe in si nakupila razne stvari. Po celodnevni razpravi je senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih, obsodil nekatere člana na strožje kazni, tako so bili obsojeni: 28letni Anton Jenko na 1 leto, 39letni France Juhant tudi na 1 leto in starejši maloletnik Milan R. na 1 leto in 6 mesecev strogega zapora. Ostali obtoženci so bili zaradi sodeležev in tatvine obsojeni na 3 do 5 mesecev strogega zapora.

Pionir Katoliške akcije

PROFESOR ERNEST TOMEC

Zelo značilno za skladen in umerjen značaj prof. Tomca je bilo njegovo neprestano in neutrudno prizadevanje za enotnost. Po svoji naravi je bil prof. Tomec logik, človek razuma in umskega razmišljanja. Lastnost uma je urejanje in enotenje. To se je pri prof. Tomcu v polni meri uresničilo. Zadeja leta je bil njegov trud posvečen vprav delu za enotnost na različnih področjih. Imel je sijajne zamisli, kako tu ali tam delo pomeniti, da bo čim bolj uspešno, kako odpraviti razcepljenost, da se odpravi nezdrava strojarska konkurenca, skratka, da bo delo povsod enotno ter tako uspešno.

V zelo veliko oporo mu je bilo pri tem že omenjeno pismo Pija XI. brazilskim škofom. Sam je večkrat poudaril prijateljem, da mu je s tem pismom zelo zadoščeno. Zlasti se je trudil, da bi odpravil dvotirnost pri organiziranju dijaške Katoliške akcije, ker je prejšnja leta tako onemogočevalo razmah katoliške misli med našim dijaštvom. Bolelo ga je, da je bilo načelo enotnosti katoliškega pokreta pogaženo prav na tem važnem področju in da so odločali mnogokrat prav osebnimi vidiki, da toliko časa ni prišlo do poenotenja.

»Sapientis est ordinare«. Red, urejenost, enotnost so odlika razumnega duha. Tu je prof. Tomec prvačil pred drugimi. Na vsakem področju, pri vsaki akciji je našel kakšno vodilno načelo ali vodilno avtoriteto ter združeval okrog njega ali mu podredil vse. S tem je hotel zagotoviti enotnost dela. Ničesar bolj škodljivega ni videl, kakor če sta se na istem področju in za istimi cilji pehali dve samostojni, drugo od drugega ločeni telesi. In prav tragično za njegova zadnja leta je bilo to, da zaradi te dvotirnosti in trenja, ki ga je dvotirnost povzročala, ni mogel drugje dovolj razviti svojih energij. Imel je lastnost, kakor jo ima le malo ljudi, da je vsako stvar v osnovi poenostavil ter jo tako naredil zelo izpeljivo in uspešno. To mu je omogočil prav njegov do skrajnosti logičen duh, ki mu je ob vsaki stvari takoj jasno nakazal cilj.

Jasnost cilja je bila zanj vedno največje važnosti. Tu je bil precej pod vplivom znanega eksperimentalnega psihologa Lyndworskega, ki je razvil nekaj svoj nauk o vrednosti cilja pri človekovem prizadevanju. Neprestano je poudarjal, da se volja krepi ob čim večjem in čim jasnejšem spoznavanju vrednot cilja. S tega je tudi precej razvidna zgrešenost očitka, češ, da je bil prof. Tomec pri vzgoji pristajač dresure. Nasprotno je poudarjal, sledeč nauku Lyndworskega, da si človek okrepi voljo s spoznavanjem cilja, in ne toliko z navajanjem, še manj s takim, ki sliči dresuri. A to jasno priznanje cilja mu je bilo tudi sredstvo, kako gledati na celotno akcijo pod vidikom enotnosti. Zanj je bil največji greh, če se je kdo lovil okrog cilja svoja delovanja, ali če kakšna organizacija ali kakšno gibanje ni imelo izrazitega cilja ter je bilo zaradi tega pri svoji akciji razklano in delalo ovire tam, kjer so bili že cilji strogo določeni in enotnost akcije že izpeljana.

Zlasti značilno zanj pri vprašanju Katoliške akcije je bilo poudarjanje papeževe avtoritete kot načela enotnosti in edinosti. Večkrat je poudarjal, da je enotnost prav za prav silno lahka stvar. Treba je le najti neko načelo ali neko avtoriteto, kjer je možna združitev vseh. Za nas, katoličane — tako je poudarjal — je to že vse urejeno. O vseh vprašanjih, ki so za nas dobo pereča, imamo že postavljena načela ter imamo tudi avtoriteto, ki naj se ji podredimo. Zato mu je tembolj grenilo življenje, ko je doživljal tolikokrat razočaranje pri svojem prizadevanju tudi od takih, od katerih ni pričakoval.

Nekdo je rekel, da prof. Tomec v svoji silni vnemi za enotnost ni upošteval človeških slabosti, človeške slabe volje, človeške samoljubnosti in rahlostnosti. Ni ločil med tem, kaj bi moralo biti, in kaj dejansko je, to je, da je mnoge stvari, mnoge napake in mnoge zlorabe treba velikokrat dopustiti in z njimi računati, drugače ni možno doseči glavnega cilja. A ta očitke le deloma velja. Res je, da se mnogokrat veliki cilji ne dosežejo zato ne, ker se delovne energije potrošijo po stranskih ciljih ter ne vključujejo kot neko potrebno zlo napake in človeške slabosti; res pa je tudi, da se še večkrat cilji zato ne dosežejo, ker niso znali v temelju zgraditi trdne in neoporečne stavbe.

Sicer pa je znano za prof. Tomca, da je cilj akcije vedno poimenoval le kot skupek tolikih in tolikih podrejenih ciljev, ki jih je on narzal z imenom podcilji. Te je zopet razdelil, dokler ni prispeval do skrajnih prvin, nakar se jih je lotil z živlostjo in doslednostjo. Ko jih je premagal, je bil glavni cilj dosežen. Kadar se je lotil kakšne akcije, jo je vsestransko, prav znanstveno proučil, zato je navadno vedno uspel. Na tem področju je proučil nekaj znanstvenih knjig in z velikim pridom uporabljal njih izsledke. Imel pa je pri vsaki akciji lastnost, da jo je vedno poenostavil in enotil, zato se je marsikomu zdel, kakor pravimo, »pedanten«. A ta »pedantnost« ni bila nič drugega, kakor izločanje vsega nepotrebnega in smotno ter uspešno zasledovanje cilja, torej uspešnost.

skim strelom so pozdravili z Gradu brez znatne škode mesnice, kamor so proti poldnevni Avstriji šli po meso) so odšli vojaki s precejšnjim plenom in 200 ujetimi Francozi prihodno noč v vsej tišini, ker je bilo na Gradu več Francozov kakor Avstrijcev v mestu. Francoski general Quédart je ušel ujetništvu le na ta način, da je iz svojega stanovanja v mestu hiš. št. 2 s pomočjo lestve hitro pobegnil na Grad.

29. JUNIJA: 1797 se je rodil Friderik Baraga, sedaj misijonar v Ameriki, v župniji Dobernič na Dolenjskem. — 1836 ob pol trih zjutraj se je občutil na Gorenjskem precej močan potres.

30. JUNIJA: 1817 konec junija je vladala na Kranjskem še vedno huda lakota in v sosednjih pokrajinah, vendar je bilo upanje na dobro žetev, s katero so na vso moč hoteli, tako se je zgodilo, da je ječmen zjutraj še stal na polju, bil nato požet, izluščen, na peči posušen in še isti dan kot jed postavljen na mizo. — 1834 velika suša — mnogo gozdov v gorovju je začelo goreti in so nudili sicer žalosten, vendar ob nastopu noči veličasten pogled.

1. JULIJA 1836 so bili v Kranju smrtni primeri kolere.

4. JULIJA 1683 zahvalna procesija k Sv. Roku v Dravljah blizu Ljubljane zaradi konca kuge.

12. JULIJA 1824 je bil v Romi imenovan Anton Alojzij Wolf za ljubljanskega knezoškofa.

14. JULIJA 1821 je umrl Anton pl. Amb-schell, rojen 1740 na Kranjskem, ki je stopil v jezuitski red, bil doktor filozofije, profesor fizike na c. kr. liceju v Ljubljani, pozneje profesor eksperimentalne fizike in matematike na Dunaju in 1800 kanonik v Bratislavi. (Dalje.)

Zgodovinski dnevnik pred 100 leti

(Sestavil neznan kranjski duhovnik.)

1. MAJA 1829 je uničila dva dni trajajoča huda slana na Gorenjskem vse cvetje.

2. MAJA 1825 je bil v Ljubljani ustreljen vojak, doma iz Zgornjega Tuhinja.

4. MAJA: 1834 so bila že vsa drevesa v cvetju, trta je izvrstno uspevala, v jeseni je bilo nato odlično vino, ni slabše od onega leta 1811. — 1834 ob desetih zvečer je strela udarila v stolp podružnice sv. Uršule v Srednjem Bitnju šmartinske župnije pri Kranju in je povzročila požar, ki so ga opazili šele prihodnji dan ob dveh zjutraj.

11. maja: 1832. Te dni je sneg zapadel gorenjsko ravnilo. — 1834 je umrl Jožef Wal-land, nadškof v Goriziji, rojen Gorenjec, v 72. letu svoje starosti.

13. MAJA 1814 je bila huda slana na Kranjskem, kar je povzročilo, da je listje sredi gorovja ovenelo, ob vznožju in vrh gora pa je ostalo zeleno.

15. MAJA 1831 je snežilo celo po gorenjski ravlini tako močno, da je prihodnji dan vse pomrznilo.

16. MAJA: 1741 so usmrtili v Ljubljani nekega dečka, ki je iz zavisil ubil svojo lastno sestro. — 1825 je padel sneg na Gorenjskem tako močno, da je bila kranjska ravnila pokrita s snegom, toda brez hudih posledic, kakor o binkošti leta 1795., ko je sneg obležal tri dni. Ker je bilo 1825 v Romi in 1796 na Kranjskem jubilejno leto, ima preprosto ljudstvo vero, da v jubilejnem času celo spomladi in poleti rado sneži, kar mogoče izhaja iz legende o prazniku Marije Snežne.

18. MAJA 1811 je pogorelo mesto Kranj, župna cerkev v župniščem in bližnja vas Huje. Tedenjati guverner v Ljubljani, francoski general Bertrand — znan kot spremljevalec in tovariš Napoleonov na otoku Sv. Heleni — je dal po požaru prizadetim Kranjčanom in Tržičanom iz blagajne 75.000 frankov, in sicer vsakim polovico, poleg tega je še daroval Kranjčanom lastnega denarja 500 frankov.

21. MAJA 1809 je bila binkoštna nedelja. Ta dan so prišli Francozi tretjič v Ljubljano kot sovražniki, in sicer pod poveljstvom poveljujočega komandanta, generala Macdonalda.

22. MAJA 1809 so se vdali Avstrijci na leta 1808, nekoliko utrjenem ljubljanskem Gradu pod poveljstvom generala Montela, kjer se je nahajal tudi domači polk Simbschön št. 43 in so bili vsi, kolikor jih ni ubežalo, odvdeni kot vojni ujetniki v Italijo.

23. MAJA 1822 so pogorele v ložkem okraju vasi Zelezniki, Češnjica in Studeno. Kolikor je ostalo od Zeleznikov, kjer sta pogoreli obe cerkvi in župnišče, je pogorelo nato še 30. maja 1822.

24. MAJA 1835 je zapustil gospod Franc Pirc, rojen 20. novembra 1785 v Kamniku na Kranjskem, posvečen 14. marca 1813 za duhovnika, nato župnijski vikar v Podbrezju, z dovoljenjem duhovskih in posvetnih oblasti svoj župnijski vikariat, ostal še nekaj dni v Ljubljani in odpotoval skozi Nemčijo in Francijo v Cincinnati v Ameriko kot misijonar, kjer je deloval kot slavno znani dušni pastir in pomolog.

27. MAJA 1820 je umrl Anton Pflieger, vitez pl. Werthenau, c. kr. pravi tajni svetovalec, nato državni in konferenčni svetovalec, kancelar reda zlatega runa in doktor prava. Rodil se je v Zeleznikih na Kranjskem 24. marca 1746 od nepremožnih staršev.

Olimpijski tekmovalci pri pogrnenih mizah

Naši bralci se bodo najbrže spominjali, da so živel tekmovalci zadnje olimpijade v posebni olimpijski vasi pri Berlinu. Tam so imeli svoja udobna stanovanja, velike poljane ter parke in seveda tudi igrišča za vse vrste športa. Prav izvrstno je bilo poskrbljeno tudi za kuhinjo. Znano je namreč, da so olimpijski tekmovalci krepki jedi, povrhu pa še hudo izbirni. Nič čudnega, saj se morajo pripravljati na nenavadne telesne napore, ki so koncem koncev odvisni tudi od dobrega »kurirca« za želodec.

V olimpijski kuhinji ste našli vsa živila sveta. Posamezna moštva, ki so prišla z vseh koncev zemeljske oble, so imela kajpada pravico do preizkušene domače prehrane. Čez 50 narodov je bilo zbranih v olimpijski vasi in prav toliko je bilo zahtev po različni izbiri in prireditvi zajtrka, kosila in večerje. Športnim zdravnikom se je nudila ugodna prilika, da so motrili svoja znanstvena dognanja iz področja športne prehrane prav na licu mesta; z učenjaško resnostjo so zapisovali posebnosti indijske in kitajske, francoske in ameriške in vsake druge kuhinje. Tako so ugotovili posamezne načine prehrane, potrošnje mesa, maščob, zelenjav, sadja in raznih pijač.

V mednarodnem olimpijskem vestniku, ki ga izdaja dr. Diem, so objavili dragocene podatke o prehrani v olimpijski vasi. Tekmovalci so jedli kar so hoteli in kolikor so hoteli, vezani so bili samo na predpise in omejitve svojih voditeljev in zdravnikov. Kuhinjo samo je organiziral severno nemški Loyd. Kot posebno značilne omenjamo finsko, francosko in ameriško kuhinjo.

Kako so se hranili finski olimpijski tekmovalci? Bili so krepki jedci. Zahtevali so veliko mrzlega narezka pripravljenega iz mrzlih pečen in klobas. Narezek so uživali s črnim in belim kruhom, na katerega so namazali surovo maslo, pili pa so mleko. Vsak dan so dobivali sadne juhe, prirejane največkrat z borovnicami. Obratili so vse vrste sira, pred treningom pa so jedli ovsen močnik v mleku. Dobro jim je teknila prekajena gnat in posebna vrsta slanice, katero so prinesli seboj. Topla jedila so uživali navadno samo zvečer. Od prikuph so cenili sladke zelenjave in krompir. Posebno veliko so popili mleka. Vsak dan so pojedli večje količine svežega sadja. Ko pa se je stopnjeval trening proti vishu, so uživanje sadja precej omejili.

Francoska športna kuhinja: Olimpijsko poročilo pravi, da znajo tudi Francozi dobro jesti. Značilno za njih je, da niso polagali tolike važnosti na smotno prehrano, pač pa na okus in pestrost. Težkoatleti so dobivali na pol pečeno meso, ki so ga jedli samo z belim kruhom, zraven pa pili rdeče vino. Naročali so vse vrste mesa od dunajskih zrezkov do angleških steaks-ov. Na njihovih mizah ste videli tudi gurmanske slaščice kakor champignonse, sardele, sardine, zelen poper in podobno. Po vsakem kosilu in večerji so naročili sadne kompote. Glede zelenjav niso bili izbirni, jedli pa so samo take, ki so bile dušene v maslu. Po vsakem obroku so zahtevali sir, sadje in črno kavo.

Jedilni list ameriških tekmovalcev: Vsak dan so dobili opoldne in zvečer goveji, ovčji ali telečji steaks. Nobenih pečen niso hoteli razen perutnine. Pred tekmovalcem so naročali skoraj sirovo pečene steakse. Ameriški zajtrk je obstojal vselej iz jaje, gnat ali slanice, k temu še oatmeal ali hominy in oranžni sok. Použili so velike količine svežega in suhega sadja, zmernejši pa so

bili v prikupah. Vse prikuphe so jedli s pečenim krompirjem. Od slaščic so imeli najraje ledene kreme.

Kar sline se cedijo človeku, če prebira jedilne liste tekmovalcev posameznih narodov. Čisto razumljivo je, da so uživali najboljše jedila, zakaj šlo je za zmage in rekorde, po vrhu pa še za zelo oster trening. Nekateri narodi so použili ogromne količine mesa, drugi so dajali prednost močnatim jedem, prav vsi pa so zahtevali sadje. Braziljanci so n. pr. zahtevali dnevno po 6 mandarin in 50 gramov banan. Turki so niso dotaknili svinjskega mesa, od maščob pa so zahtevali samo olje in maslo. Švedi so pili mleko z dodatki smetane, njihovi veslači pa so porabili dnevno 250 gramov surovega masla. Upoštevanja vreden je bil japonski zajtrk. Nič drugega niso naročili kakor: juho z mesom, zelenjave, sojo, riž, jajca, sadje in kruh. Samo o Kitajcih pravi poročilo, da so bili skromni. Naročali so zmerne količine svinjskega mesa ali perutnine, veliko pa so použili svežega sadja in solate. Pili so samo mrzel čaj in pomarančni sok. Na zahtevo kitajskega vodstva je moral dobiti vsak tekmovalec dnevno 300 gramov riža.

Kakor vidimo, so tekmovalci pri pogrnenih mizah prav tako agili in natančni kakor takrat, kadar jih gledamo v borilnih arenah.

Tudi domači čaji so dobri, okusni in prijetnega vonja

Ime »ruski čaj«, ki je pri nas udomačeno, ni točno. To je prav za prav kitajski oziroma indijski čaj. To ime je pa dobil zato, ker so ga nekdanj k nam uvažali preko Rusije.

Čaj so uživali že pred 300 leti pred Kristusom. Najboljše je Shan čaj, ki raste v pokrajini Shan blizu Birme. A ker je silno drag, ga v Evropi le težko dobiš. Za novi čaj se nabirajo listi nekaterih kamelij (camelia japonica, c. sinensis, c. assamica itd.). Nabrane liste puste zveneti, jih v posebnih stiskalnicah stisnejo, da se segrejejo in fermentirajo. Listi vsebujejo caffein (= thein), theobromin, theophyllin, črslavino in eterična olja.

Kot nadomestek pravega čaja uporabljamo pri nas največ le lipov čaj. Vendar to ni potrebno, saj imamo ravno pri nas vse polno rastlin, ki izobno nadomestujejo, tako po barvi, vonju in okusu pravi čaj. Treba je le poznati prave rastline, jih nabrati, primerno pripraviti, pa imamo za zimo mnogo dobrih in okusnih čajev.

Podjetni trgovci so že izrabili pomanjkanje novega čaja in tako vidimo po izložbenih oknih polno visokodonečih imen raznih čajev, ki pa so vsi sestavljeni iz naših domačih rastlin. Te čajne mešanice ne zastajajo po barvi, okusu in vonju za pravim čajem, vendar jim manjka poglavitna snov — thein, theobromin in theophyllin, ki dajo poseben okus in vpliva tudi na živčevje. Edina rastlina, ki raste pri nas in vsebuje zgoraj omenjene snovi je božje drevce (ilex aquifolium), ki pa je zaščiten.

Ker pa različne čajne mešanice, ki jih prodajajo, nimajo niti sledu o theinu in so prav tako okusne, a še mnogo bolj zdrave, ne bo odveč ako izdamo nekaj navodil, kako pripraviti dober domač čaj. Rastline si lahko naberejo sami, jih po potrebi pripravimo in posušimo tako, da nimamo s temi pripravami nikakih stroškov.

Uspelo prvenstvo na Krki

Podjetni Novomeščani so priredili v nedeljo popoldne veliko plavalno tekmo na Krki, katere se je udeležilo vse, »kar leze in gre«. Tudi nekaj sto gledalcev se je zbralo na prikupnem kopališču pri stari žagi. Nastopali so juniorji nižjih in višjih oddelkov ter obeh spolov, za njimi pa seniorji in old-boys, stari prijatelji plavalnega športa. Švedskega starostnega rekorda sicer niso dosegli, je pa razveseljivo brati, da je bil med vedrimi tekmovalci tudi 60 letni mladenič. Tu mislimo na svetnika inž. Rataja, ki je bil kljub svojim šestim križem peti v plavanju na 50 m. V skupini starejših je bil prvi Pelko Franc (36.4 sek.), inž. Rataj pa je porabil 48.6 sek., kar pomeni izvrsten čas za njegova leta. Med mladino se je prav posebno izkazal Avsec Izotk, ki je postal prvak Krke v plavanju in skokih v vodo. V skupini plavalnih mojstrov čitamo o časih, ki so naravnost neverjetno dobri. Na 50 m prosto čitamo, da je bil prvi Stepišnik Roman (26.6 sek.), drugi Adam Karel s 27.8, tretji pa Malin Lado z 29.3. Niso nam znane podrobne razmere tekmovališča, ki so ga priredili za nedeljsko prvenstvo na Krki in zaradi tega ne moremo primerjati časov z onimi v plavalnih bazenih. Razveseljivo pa je vsekakor, da so Novomeščani organizirali prireditev, ki je imela lep propagandni pomen.

Prevozna delavnica, v kateri hitro popravljajo poškodbe na raznih motornih vozilih, na egiptovski fronti.

Za dobro voljo

Ta je pa ptič. Ob dveh ponoči je bil klican zdravnik R. v 3 km oddaljeno hišo k fantiču, ki je nenadoma obolel. Reklo se je, da se mudi. Zdravnik pohiti. Ko bolnika preišče, ugotovi, da ni drugega, kot malo prehlajenje, zato pravi: »Kako to, da me kličete sredi noči, saj vendar ni nič nujnega!« Gospodar razloži: »Ker nimam denarja, gospod doktor, vas nisem hotel motiti čez dan, ko imate polno opravila in lahko dobro zaslužite.«

Beefsteak. Mož pride iz službe h kosilu. Pri mizi se muči z biftekom, ki mu ga je pripravila žena. Obrača, reže in skuša razdrobiti trdo stvar, pa zastoji. Ko mu poide potrpežljivost, pravi svoji soprog: »Ti ta stara, povej mi no, kakšne vrste meso je pa to?«
»Konjsko!«
»Aha, zdaj se mi jasni. Mesar se je zmotil. Namesto kos mesa, ti je dal kos voza.«

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Odlična družabna komedija, polna komično sentimentalnih zapletov

Tereza Venerdi

V glavnih vlogah: Vittorio de Sica, Adriana Benetti, Eva Irasema Dilian

KINO MATICA - TEL. 22-41

Tehnično nedosegljiv prikaz letalskih akrobacij

Pustolovci v zraku

Lepa Rita Hayworth se bori za luubezen postavnega, simpatičnega Gary Gran-ta.

KINO UNION - TEL. 22-21

„Sedma nebera“ v italijanski kinematografiji našli boste v filmu

„Izkrca se je mornar“

Najboljše delo velikih umetnikov Amedeo Nazzari in Doris Durant

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Mali oglasi

Prodamo

Elegantna samska soba, kompletna, iz oreha za 3600 lir in nov kavč za 2 osebe za 1500 lir naprodaj. »Merkur«, Miklošičeva 20.

Šivalni stroj

(stare znamke »Singer«), posteljo in veliko mizo prodam. Naslov v upravi se na Poljanski cesti 31, »Slovenca« pod št. 4752.

Kupimo

Kupim

»Volgtländer« - Stereoflektoskopi 6x13 cm. Ponudba na: P. Lamplč, Ljubljana, Tyrševa cesta 167.

Sobe

Istejo:

Starejša kuharica

Išče zaposlitve čez dan, šla bi brezplačno. Poizvede se na Poljanski cesti 31, podstrešje, pri Marolt.

Italijanska letala na letališču Siwa takoj po zasedbi

Giovanni Verga

53

Tone Nevolja

Roman.

Toda teden dni se Tone ni upal stopiti na cesto. Ko so ga videli, so se mu vsi smejali v brk in Gosja noga je govorila: »Ali ste videli bogastvo, ki ga je prinesel Tone gospodarja Toneta?« In tisti, ki so zapravili nekaj časa pri pripravljanju culice s čevlji in srajcami, preden bi tvegali to neumnost, da bi zapustili vas, so se držali za trebuh od smeha.

Ko nekemu ne uspe, da zgrabi srečo, je tepec, to vemo. Don Silvester, stric Križ, gospodar Čebula in massaro Filip niso bili tepci in vsi so jih prijazno sprejemali, kajti oni, ki ničesar nimajo, gledajo z odprtimi usti bogatino in srečanje in delajo zanje, kot osel botra Muhe, za prgišče slame, namesto da bi delili brce, pomandrali voz in legli v travo z nogami v zrak. Prav je imel lekarnar, da je bilo treba dati brco svetu, kakor je bil zdaj utvarjen in ga znova napraviti. Tudi on, s tisto svojo bujno brado, ki je pridigal, da je bilo treba začeti znova, je bil eden izmed tistih, ki so zgrabili srečo in držal jo je v steklenih omarih ter je užival božji blagoslov, ko je stal na vratih prodajalnice in klepetal s tem in onim in ko je bil stolček v možnarju ono malo umazane vode, je opravil svoje delo. Kako lepega poklica je tega naučil njegov oče, služiti denarcev s kapnicol Toda Toneta je bil njegov ded naučil poklica, kako si ves dan lomiti roke in hrbet, nosiš kožo na prodaj, umiraš od gladi in nimaš nikdar niti enega dne, da bi se zleknil na soncu kot Muhin osel. Poklicni tat, ki je žrl človeku dušo, pri madonni In bil je tega do grla sit, da bi rajši ravnal

kakor Rok Spatu, ki vsaj ničesar delal ni. Zdaj mu že tako ni bilo več mar za Zuppido in za Saro botre Tude ter za vsa dekleta na svetu. One ne iščejo drugega, kot da bi vlovile moža, ki naj bi delal hušje od psa, da bi jim dajal pesti in kupoval svilene rute, ko se v nedeljo postavljajo na vrata, z rokami na polnem trebuhu. Rajši je hotel on stati z rokami na trebuhu, v nedeljo in ponedeljek in tudi ostale dni, ker je zaman truditi se za prazen nič.

Tone je pridigal kot lekarnar. Na potovanju se je vsaj tega naučil in zdaj je odprl oči, kot mačke štiridesetih dni po rojstvu. »Kokoš, ki hodi, se vrača domov s polnim trebuhom.« Če že ne z drugim, si je on napolnih trebuh z modrostjo in je pripovedoval, kar se je bil naučil na trgu, v Pizzutovi prodajalnici in tudi v Santuzzini krčmi. Zdaj ni več hodil na skrivaj v Santuzzino krčmo, ker je bil odrasel in ded bi mu ne navel ušes, na koncu koncev. In znal bi odgovoriti svoje, če bi ga grajali, ker si je hotel iskat ono malo prijetnosti, ki jo je tako zelo pogrešal.

Ded pa, ubožec, namesto da bi ga prijel za ušesa, ga je prijel zlepa.

»Glej, mu je dejal, »zdaj ko si ti tu, nam bo kmalu uspelo. Da prisluzimo denar za hišo,« — vedno mu je prepeval pesem o hiši. — »Stric Križ je rekel, da je ne bo dal drugim. Tvoja mati, ubožica, ona ni utegnila umreti v njej! Na hišo bomo tudi lahko dali doto Meni. Potem bomo z božjo pomočjo postavili na morje novo barko. Kajti, moram ti to povedati, pri mojih letih je težko hoditi na dnino in gledati, kako mi oblastno ukazujejo, ko sem že bil gospodar. Tudi vi drugi ste rojeni gospodarji. Hočete li, da kupimo popred barko z denarjem za hišo? Zdaj si odrasel in moraš tudi ti reči svojo be-

sedo, ker moraš biti pametnejši od mene, ki sem star. Kaj hočeš napraviti?«

Ničesar ni hotel napraviti, on! Kaj mu je bilo mar za barko in za hišo? Prišla bi nato nova slaba letina, nova kolera, nova nesreča in požrle bi hišo in brko in znova bi počeli kot mravlje. Lepa reč! In potem ko bi imeli hišo in barko, ali ne bi več delali? Ali bi jedli testenine in meso vsak dan? Medtem pa so bili tam doli, kjer je bil on, ljudje, ki so se vedno le prevažali v kočiji, to, vidite, so delali. Ljudje, v primeri s katerimi sta don Franco in tajnik delala kot prava osla, da sta mazala nemarne ppirje in tolkla umazano vodo v možnarju. Hotel je vsaj vedeti, zakaj morajo biti na svetu ljudje, ki uživajo brez vsakega dela in ki se rodé s srečo v naročju ter drugi, ki ničesar nimajo in ki vlačijo skozi vse življenje dvokolnico z zobmi?

In potem mu ta storiša, da je hodil na dnino, nikakor ni bila všeč, njemu, ki je bil rojen gospodar, tudi ded je to dejal. Gledati, kako ti oblastno ukazujejo ljudje, ki so prišli na površje iz nič, ko so vsi v vasi vedeli, kako so si prisluzili svoj denar novič z novičem, z njojem in trudom. Na dnino je hodil prav za prav zato, ker ga je ded tja vodil in ni imel še dovolj srčnosti, da bi dejal: ne! Toda ko mu je paznik bil na vratu kot pes in mu je vpil s krna: »Oj! Ti dečko tam doli! Kaj delaš?« ga je obšla želja, da bi mu dal z veslom po glavi in rajši je popravljal vrše in predelaval zanke na mrežah, sedeč na obrežju, z iztegnjenimi nogami in s hrbotom naslonjenim na kamne. Kajti četudi je tediš za trenotek obstal z rokami križem, mu nihče ni ničesar dejal.

Tjakaj si je prihajal pretegovat roke »di Rok Spatu in Vane Pizzuto, ko ni imel nika-

kega dela v odmoru med enim britjem in drugim, ter tudi Gosja noga, ker je bil to njegov poklic, da je klepetal s tem in onim in iskal mešetarine. In razgovarjali so se o tem, kar se je dogajalo v vasi, o tem, kar je bila donna Rosolina povedala svojem bratu pod spovedno molčečnostjo, ob časi kolere: da jo je don Silvester ogoljufal za pet in dvajset onz in da ni mogla k sodniku, ker je bila donna Rosolina ukradla onih pet in dvajset onz svojem bratu vikarju in bi izvedeli za razlog, zaradi katerega je bila dala oni denar donu Silvestru v roke, njej v sramoto!

»In potem,« je pripomnil Pizzuto, »odkod je dobila donna Rosolina pet in dvajset onz?« Ukradeno blago ne traja!

»Bile so vsaj vedno v hiši,« je rekel Spatu. »Če bi moja mati imela 12 tarijev in bi jih ji vzeli, ali bi me imeli za tatu?«

Beseda o tatovih je dala besedo in prešli so na razgovor o stricu Križu, ki da je bil izgubil več kot trideset onz, so govorili, pri tolikih ljudeh, ki so bili umrli za kolero in so mu ostala le poročstva. Zdaj ko Leseni zvon ni vedel, kaj naj počne z vsemi onimi prstani in uhani, ki so mu ostali za poročstvo, se je ženil z Oso. Stvar je bila resnična, ker so ga celo videli, da se je šel vpisat na občino, don Silvester je bil poleg. »Ni res, da jo jemlje zaradi uhanev,« je dejal Gosja noga, ki je že moral to vedeti. »Uhani in ovrtni nakiti so na koncu koncev iz topljenega zlata in srebra in bi jih lahko šel prodajat v mesto Nasprotno, še zaslužil bi toliko in toliko na denarju, ki ga je bil dal. Jemlje jo, ker mu je Osa dala videti in otipati, da je bila na tem, da gre k notarju z botrom Spatom, zdaj ko si je Rožičevka privlekla v hišo Brasija Čebulo. Oprostite no, boter Rok!«